

6. Kansen en Bedreigingen (verbreding N279)

6.1 Inleiding

De N279 en de naastgelegen Zuid-Willemsvaart zijn een sterk lijnelement dat het landschap doorsnijdt. Opwaardering is niet alleen negatief maar biedt ook kansen. Daarom is een SWOT analyse uitgevoerd waarbij de focus ligt op natuur, cultuurhistorie en landschap.

Als kans benoemen we alle mogelijkheden om bestaande kwaliteiten te ondersteunen of versterken. Daarnaast kunnen we bedreigingen zien, waar de verbreding van de N279 juist afbreuk gaat doen of kan gaan doen aan de kwaliteiten in het gebied.

Voorbeelden van kansen zijn betere benutting van het traject als ecologische verbindingzone, en betere koppeling aan het recreatieve netwerk. Het is hierbij van belang dat de toegankelijkheid en oversteekbaarheid voor mens en natuur (waar gewenst en mogelijk) wordt verbeterd, en er aandacht is voor de beeldkwaliteit rond de weg en het kanaal. De voorgenomen verbreding van de N279 brengt het moment en de kans met zich mee om knelpunten integraal in de opgave mee te nemen.

Een bedreiging waaraan in het beeldkwaliteitsplan tegemoet gekomen moet worden is bijvoorbeeld de ruimtelijke

impact van de ongelijkvloerse kruisingen.

Een analyse van de kansen en bedreigingen draagt bij aan een nauwkeurige formulering van de ontwerpopgave.

6.2 Sterktes & kansen bij de verbreding N279

Kansen:

1. mogelijkheid tot "definitieve" ruimtelijke afronding van het Aadal aan de zuidzijde;
2. mogelijkheid tot versterken en benutten van het aanwezige Mozaïeklandschap;
3. mogelijkheid tot het behouden en versterken van de verschillende identiteiten rond de N279;
4. mogelijkheid tot behouden en versterken van het landelijke karakter;
5. benaderen van de N279 en Zuid-Willemsvaart als een zelfstandig element in het landschap;
6. het optimaal benutten van de recreatieve mogelijkheden langs de N279 en Zuid-Willemsvaart;
7. optimale inpassing dynamisch beekdal (aanpassing brug Runweg welke voldoet aan de ecologische eisen).

1. Met de aanleg van de Zuid-Willemsvaart door en aan de zuidelijke rand van het Aadal is de zuidelijke begrenzing verstoord. We zien kansen om met de verbreding van de N279 de zuidzijde van het Aadal ruimtelijk en landschappelijk af te ronden. Dit door de landschappelijke inpassing van de N279 aan te laten sluiten bij de lokale karakteristiek van het Aadal.

2. Belangrijke waarde van het studiegebied is de aanwezige variatie in landschapstypen. De landschappelijke opbouw in het gebied kan als karakterbepalend worden gezien. Het mozaïek van landschapstypen, met de lange lijnen die hier doorheen snijden vormt een bijzondere en waardevolle karakteristiek. Tevens heeft deze landschapsopbouw belangrijke ecologische en recreatieve waarden (denk aan dynamisch beekdal).

3. Wanneer we het zicht op het omliggende landschap vergroten resulteert dit in een grote variatie in uitzichten op het landschap. Er vinden overgangen plaats van stedelijke naar meer gesloten landschappen, naar open gebieden met lange zichtlijnen en bos- en coulisseland-

schappen. Deze contrasten tussen open en gesloten landschappen hebben een meerwaarde voor de beleving van het gebied, en zijn tevens belangrijk voor de identiteit van plekken langs het traject van de N279.

4. Het gebied rond de N279 is landelijk van karakter en weinig verstedelijkt. Het gebied profileert zich op basis van haar identiteit als landelijk woonmilieu en recreatief uitloopgebied. Dit is kenmerkend voor de regio en vormt een randvoorwaarde voor ontwikkelingsmogelijkheden van natuur en bijvoorbeeld ecologische verbindingzones.

5. We zien de verbreding als een kans om deze zone als een zelfstandig element in het landschap te benaderen. Niet alleen als een functioneel “noodzakelijk” infrastructureel object, maar ook als een verbindende zone die haar eigen waarden kent.

6. De recreatieve mogelijkheden zijn groot. Er liggen kansen om de cultuurhistorische waarden en recreatieve mogelijkheden verder te benutten en het gebied zo goed mogelijk toegankelijk te maken als uitloopgebied voor bewoners van de aangrenzende kernen en de regio. Aanwezige recreatieve voorzieningen, cultuurhistorische

waarden en attracties dienen in stand gehouden te worden en waar mogelijk versterkt. Overgangen bij het kanaal, en de sluizen, in het verlengde van de Runweg bieden nieuwe recreatieve mogelijkheden en worden deze versterkt.

7. Met de verbreding van de N279 ontstaat er de kans om de maatvoering van de te realiseren viaducten aan te laten sluiten op het ecologisch wensbeeld van het dynamisch beekdal. Afstemming tussen beide projecten kan leiden tot ruimtelijke en functionele meerwaarden.

6.3 Zwakten & bedreigingen bij de verbreding

1. een verdere verflatsing van het mozaïek van karakteristieke landschapstypen;
2. de verbreding van de N279 levert op plekken een conflict op met de Aa;
3. de barrièrewerking van weg en kanaal neemt verder toe en bemoeilijkt relaties tussen noord en zuid;
4. de voorziene ingrepen kunnen leiden tot een grotere invloedssfeer van de N279 in het landschap;
5. de voorgenomen verbreding van de N279 zorgt voor

directe conflicten met bestaande bebouwing;

6. verdere ontwikkeling van het kanaal en N279 in het landelijk gebied, kan in de toekomst leiden tot problemen met leefbaarheid; en een niet passende stedelijke ontwikkeling langs het traject;
7. Toename aantal verkeersbewegingen lokale ontsluitingswegen.

1. Allereerst noemen we de dreigende verflatsing van het kleurenmozaïek van karakteristieke en afwisseling landschapstypen. Verder uitbreiding van de kernen, vervaging van de grenzen tussen landschapstypen en ongestructureerde ruimtelijke ontwikkeling zorgen voor het vervagen van dit bijzondere landschap.

2. De voorgenomen verbreding van de N279 brengt zelf een knelpunt met zich mee. Er is in de huidige situatie al sprake van een doorsnijding van het landschap door de Zuid-Willemsvaart en de N279. Ze vormen gezamenlijk een element dat het beekdal van de Aa doorkruist. De verdere verbreding van de N279 aan de noordzijde van de weg vergroot de barrièrewerking en de weg komt nog dichter in de buurt van de Aa te liggen. Op een aantal plekken levert dit een concreet conflict op met de voorgenomen

ambities tot hermeandering van de Aa. Er ligt op deze plekken een integrale ontwerp-opgave om deze functies op een optimale wijze in te passen in het landschap.

3. In het verlengde hiervan benoemen we de toenemende barrièrewerking van kanaal en N279. De verbreding van de weg leidt ertoe dat de barrièrewerking niet alleen fysiek maar ook psychisch verder zal toenemen. Waar er sprake is van ambities tot het in stand houden en ontwikkelen van ecologische verbindingzones in noord-zuid richting wordt dit bemoeilijkt door de breder wordende zone van kanaal en weg. Hiervoor zullen specifieke oplossingen moeten worden gezocht. De verbreding maakt de zone van kanaal en weg tevens moeilijker oversteekbaar. Er dient aandacht te worden besteed aan toegankelijkheid, aantrekkelijkheid en oversteekbaarheid voor met name het langzaamverkeer.

4. In de huidige situatie is het traject van kanaal en N279 op een zodanige manier ingepast dat het traject niet overall per definitie als storend beeldelement in het landschap hoeft te worden ervaren. Op delen van het traject is er visueel contact mogelijk tussen het noordelijk en

zuidelijk gelegen landschap, en kijkt men “over” de weg en het kanaal heen. De voorgenomen ingrepen zouden ertoe kunnen leiden dat gekozen wordt voor een andere inpassing, met een grotere impact voor de omgeving. Er dient bij het ontwerp rekening gehouden te worden met de gevolgen voor het landschap.

5. De voorgenomen verbreding van de N279 zorgt voor directe knelpunten met bestaande bebouwing langs het traject van de provinciale weg. Het gebied is niet dichtbebouwd. Maar voornamelijk aan de noordzijde van de weg bevindt zich bebouwing. Op een aantal plekken zal deze bebouwing moeten wijken om de wegverbreding mogelijk te maken. Hiervoor zal een passende oplossing moeten worden gezocht. Daarnaast maakt dit het extra van belang dat de vormgeving van de weg uiterst zorgvuldig plaatsvindt. Kansen om met de aanpak van de N279 meerwaarde voor het gebied te betekenen moeten worden benut.

6. Een verdere ontwikkeling van het kanaal en N279 zou in de toekomst kunnen leiden tot niet-passende stedelijke ontwikkeling langs het traject. Gezien de huidige karakteristiek en identiteit van het vooral landelijke gebied dient men hierop voor te sorteren en een ruimtelijke ontwikkeling voor te staan die past bij het kleinschalige en landelijke karakter van het traject tussen 's-Hertogenbosch en Veghel. Bij de grotere kernen is uiteraard meer ruimte voor verstedelijking.

7. Parallel aan de verbreding van de N279 bestaat er de kans dat de verkeersdruk op de lokale toeleidende wegen zal toenemen. Met een aanpassing van de verkeerskundige inrichting tot gevolg. Met deze aanpassing bestaat de kans dat plaatselijke landschappelijke, ruimtelijke en ecologische waarden onder druk komen te staan.

6.4 Conclusies

De N279 met Zuid-Willemsvaart zien we als een belangrijk element in de landschapsstructuur, en is als zodanig mede bepalend voor het aanzien van het gebied. Vanaf het kanaal en weg, en vanuit de omgeving gezien, dient de hoge landschappelijke kwaliteit van de regio tot uiting te komen. Dit maakt dat aandacht voor de beeldkwaliteit van groot belang is bij alle toekomstige ingrepen in het gebied. In het bijzonder vraagt de verbreding van de weg extra aandacht vanwege de voorziene impact.

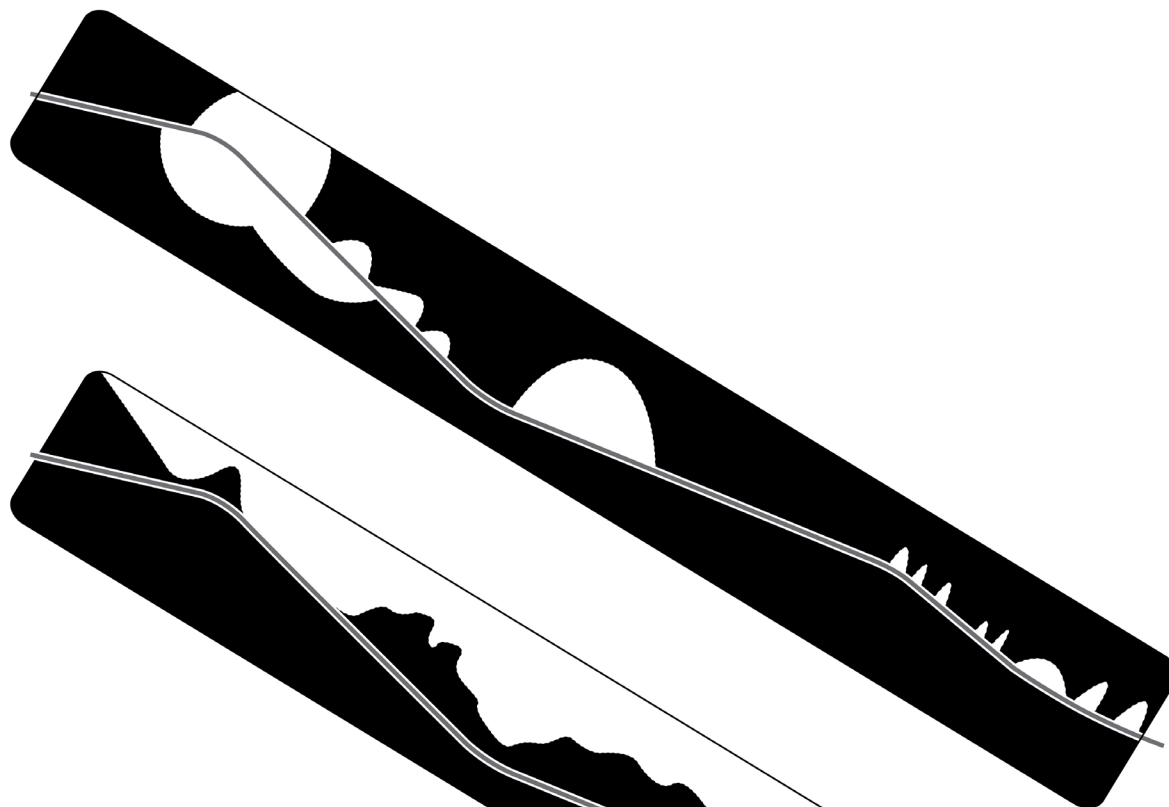
De ingrepen bieden vooral ook een kans tot verbreding van het lijnelement van kanaal en weg.

De ontwerpopgave na verbreding zou moeten zijn:

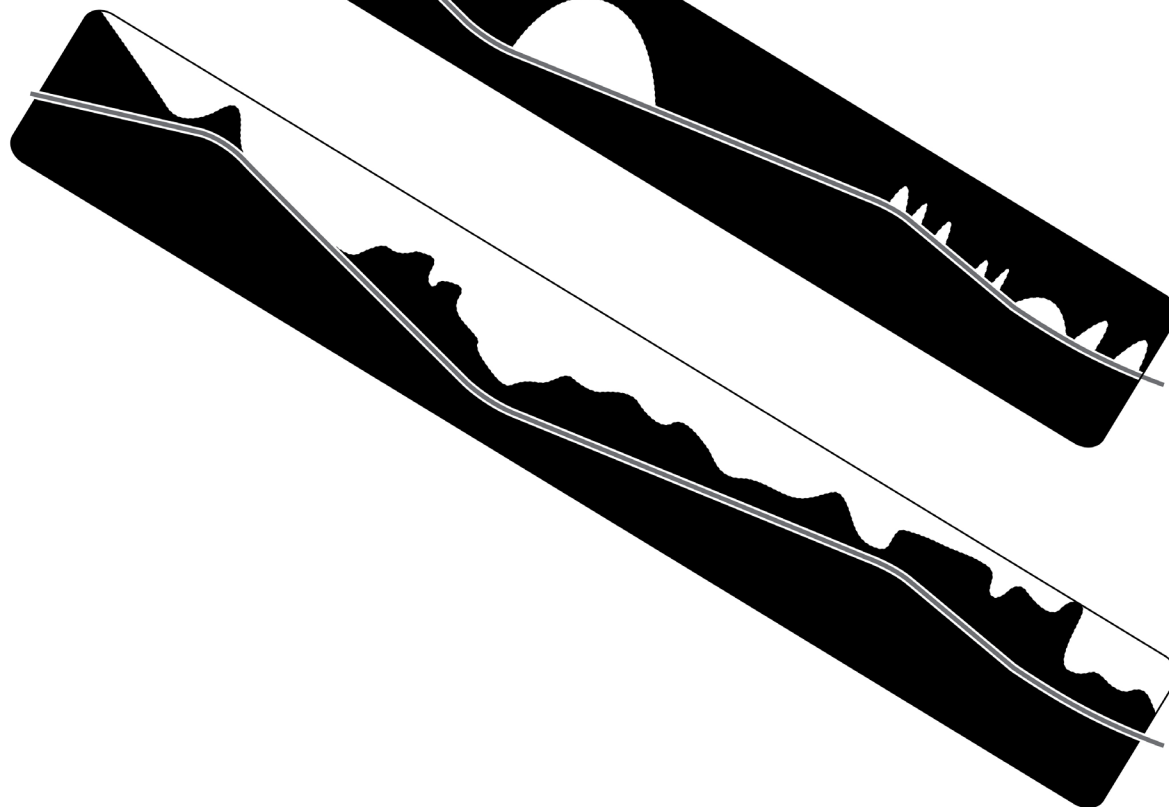
Ontwerp een nieuwe N279 met een eigen karakter. Met de landschappelijke inpassing van de N279 wordt de zuidzijde van het Aadal ruimtelijk en landschappelijk afgerond.

Bij de vormgeving van de N279 zijn daarbij de volgende vragen van belang:

- Hoe wordt de N279 vanuit de omgeving beleefd?
- Hoe kan het landschap vanaf de N279 optimaal worden beleefd?
- Wat bepaalt de eigen identiteit van de N279 zelf?

Beleving vanaf de N279
Zicht op omgeving

Beleving vanuit het beekdal
Zichtbaarheid N279 vanuit de dorpen

7. Visie

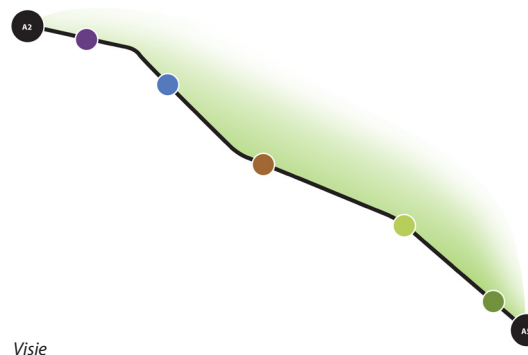
7.1 Inleiding

Met de aanleg van de Zuid-Willemsvaart (1826) heeft er een forse functionele en landschappelijke verandering plaatsgevonden in het plangebied. Het kanaal vormt, door zijn ligging en landschappelijke inpassing, ruimtelijk gezien, met uitzondering van het gebied ten noorden van Den Dungen, de nieuwe zuidgrens van het beekdal. Aansluitend op deze ingreep hebben zich diverse ontwikkelingen aan de noordzijde van het kanaal voorgedaan. Te noemen zijn: de aanleg en verdere verbreding van de N279 en de verdere industrialisatie nabij 's-Hertogenbosch en Veghel.

Tot op heden hebben deze veranderingen sluipenderwijs plaatsgevonden. Met als gevolg een onduidelijke landschappelijke relatie tussen het kanaal en het beekdal met de N279 als "storende" factor.

Met de verbreding van de N279 dreigt de reeds verstoorde landschappelijke relatie tussen kanaal, beekdal en het omliggende landschap nog verder onder druk te komen staan.

In de conclusies uit de analyse wordt het belang van de N279 met Zuid-Willemsvaart als een hoofdstructuur in het landschap nog benadrukt. De ingrepen geven niet alleen een mogelijke kans op verdere versterking van de landschappelijke structuur. Zij bieden ook een kans tot verbreding van de zuidgrens van het beekdal, door verbreding van het lijnelement van kanaal en weg.

7.2 Visie

Het uitgangspunt voor de landschappelijke inpassing van de N279 is als volgt samen te vatten: "De N279 met een eigen karakter vormt tevens een nieuwe grens voor het Aadal". De inpassing van de N279 is te zien als een onderdeel van de ruimtelijke en landschappelijke afronding van de zuidelijke rand van het beekdal.

De landschappelijke begrenzing van het beekdal wordt gerealiseerd door de landschappelijke karakteristieken verder te versterken. Hierbij gaan we uit van zowel de beleving vanuit het beekdal als de beleving vanaf de N279. De N279 en de zuid-Willemsvaart functioneren hierbij als een zelfstandige structuur in het landschap.

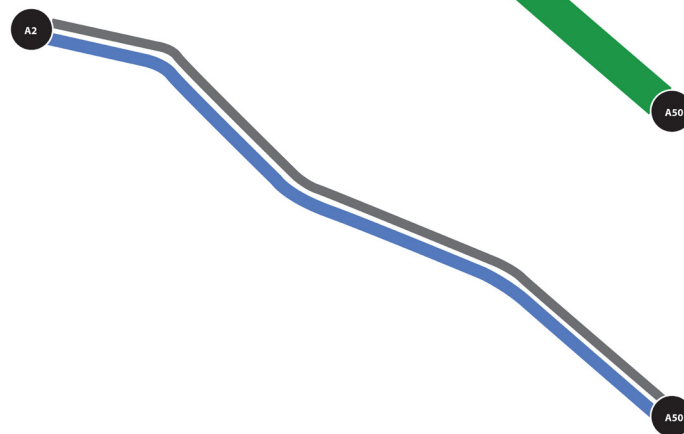
Ontwerputgangspunten

Versterken lokale gebiedskenmerken

Versterken gebiedskarakteristiek

Zuid-Willemsvaart en N279 als autonoom
infrastructureel kunstwerk

Om dit te realiseren zijn de volgende drie ontwerpuitgangspunten geformuleerd:

- Versterken locale gebiedskenmerken;
- Versterking gebiedskarakteristieken;
- N279 en Zuid-Willemsvaart als autonoom infrastructuureel kunstwerk;

De hierboven genoemde ambities sluiten aan op de in paragraaf 5.4 gestelde vragen en worden vanuit de invloedssfeer van de inpassing van de N279 nagestreefd. Aspecten die buiten deze invloedssfeer zijn gelegen worden niet meegenomen.

7.3 Uiteenzetting Ontwerp Uitgangspunten

Versterken locale gebiedskenmerken

Een afslag, waarbij de N279 aantakt op het lokale netwerk vormt een markante ontmoeting tussen twee ontsluitingstypen. Iedere afslag is uniek, wat de oriëntatie van de weggebruiker bevordert. De randvoorwaarde voor de landschappelijke inpassing is dan ook dat de vormgeving van de afslag in zijn karakter aansluit op de omgeving van de weg. Dit zorgt voor vergroting van de herkenbaarheid van de afslagen en van het omliggende landschap. Op deze wijze worden de afslagen onderdeel van hun directe omgeving.

Versterken gebiedskarakteristieken

Op hoofdlijnen kan worden gesproken over een ruimtelijke tweedeling in een meer open en een gesloten gebied. Het open gebied ligt tussen het bedrijventerrein De Brand en Kasteel Heeswijk. Het meer gesloten gebied (bos- en coulissenlandschap) ligt tussen Kasteel Heeswijk en de oprit naar de A50.

Deze contrasten tussen open en gesloten landschappen hebben een meerwaarde voor de beleving van het gebied, en zijn tevens belangrijk voor de identiteit van plekken langs het traject van de N279.

Als randvoorwaarde voor de landschappelijke inpassing geldt dan ook dat deze ruimtelijke diversiteit behouden moet worden. Hierbij wordt de landschappelijke karakteristiek van het aanwezige mozaïeklandschap met zijn afwisseling in gebruik en ruimtelijke opbouw zoveel mogelijk gevolgd.

N279 en Zuid-Willemsvaart als autonoom infrastructuureel kunstwerk

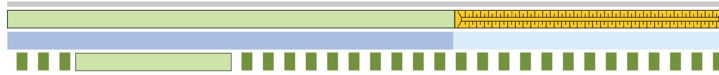
De verbreding van de N279 wordt aangegrepen om deze zone als een zelfstandig element in het landschap vorm te geven. Niet alleen als een functioneel “noodzakelijk” infrastructuureel object, maar vooral ook als een verbindende zone die haar eigen waarde en vormgeving kent.

Als uitgangspunt voor deze eigen vormgeving van de weg en wegelementen geldt dat de vormgeving van de N279 niet die van het omliggende landschap overstijgt. De N279 vormt een ingetogen, functionele en autonome koppeling tussen de A2 en de A50. Binnen deze ingetogen vormgeving zijn continuïteit en samenhang de centrale thema's. Dit betekent dat elementen die deel uitmaken van de weg overal hetzelfde worden vormgegeven. Dit zijn onderdelen zoals: geluidsschermen, verlichting, middenberm, enz.

Inrichtingselementen

Aansluiting landschap noordzijde

Aansluiting landschap zuidzijde

Cultuurhistorische lijnen

Op- en afrit A2 en A50

Afslagen N279

Viaducten

Grondlichamen

Geluidsschermen

Bermen

Geleiderails

Bebording

Verlichting

7.4 Inrichtingselementen

De vaststelling van de beeldkwaliteit van de N279 heeft niet alleen consequenties voor de weg zelf maar ook voor haar naaste omgeving. Kijkend naar de opgave kan gesteld worden dat de mogelijkheid van beïnvloeding van de beeldkwaliteit op het omliggende landschap weliswaar groot is, maar dat mogelijke maatregelen beperkt blijven tot de directe omgeving van de weg. Binnen de opgave van het beeldkwaliteitsplan vallen dus hoofdzakelijk de civieltechnische inrichtingselementen en de naaste omgeving.

De vormgeving van deze inrichtingselementen speelt een belangrijke rol in de beeldkwaliteit van de weg zelf. Deze elementen ondersteunen het visuele karakter van de weg. Daarnaast speelt de vormgeving van de inrichtingselementen een belangrijke rol in het uiteindelijke beeld van de weg in zijn omgeving en de impact van de weg op de omgeving. Door een juiste vormgeving en inpassing van de inrichtingselementen kan het beeld: "De N279 als zelfstandig element dat tevens voorziet in een nieuwe grens voor het Aadal" worden bepaald en vormgegeven.

